

Mosshumla på Holmöarna ny för Norrland

ANDREAS GARPEBRING

Under sista juliveckan 2020 deltog jag på en campingtur till ögruppen Holmöarna i Norra Kvarken utanför Umeå. Den 29 juli vandrade vi söderut längs en iordningställd led på Ängesöns östra sida. Undertecknad och Jean-Michel Roberge hade blivit kvar för att studera en flock med arktiska vadare som rastade på ön Lillklinthällorna, med både kustsnäppa och spovsnäppa representerade, medan övriga i sällskapet återvänt norrut till baslägret i Klubbsand.

När vi sedan skyndade norrut efter stigen mot hägrande lunch noterade jag en märkligt tecknad åkerhumle-liknade humla, som besökte en blommande kärleksört på en strandäng intill stigen på Nötvikögern. Misstänkte direkt att det kunde röra sig om en arbetare av arten backhumla (*Bombus humilis*), vilken har sin kända nordgräns i mellersta Ångermanland, och ett fynd ute på Holmöarna skulle alltså utgöra ett nytt, om än relativt förväntat, provinsfynd. Tyvärr flög humlan iväg och tappades bort innan någon av oss hann få fram någon kamera. Men efter att ha letat vidare i en kvart, gett upp och åter börjat vandra norrut återfanns så två exemplar till av likadana humlor! Vi fick snabbt fram kamerorna och kunde dokumentera humlorna med en rad foton (Fig. 1).

Väl hemma började jag jämföra mina och Jean-Michels bilder med foton på backhumlor på nätet och uppgifter i litteraturen. Ganska snart stod det klart att det vi fotat inte var backhumlor, utan det mesta pekade på att det istället rörde sig om mosshumla, *Bombus muscorum*. Närmare bestämt underarten *bannitus* som har mörk

behåring på bakkroppens undersida, och i Sverige förekommer i skärgårdsmiljöer på östkusten upp till mellersta Uppland. Efter att jag mailat foton till Björn Cederberg kunde han bekräfta att det rörde sig om just mosshumla av den underarten.

Arten har i Finland en betydligt vidare utbredning än i Sverige och är där känd längs kusten norrut upp till Uleåborgstrakten. Tidigare försök att eftersöka just ”skärgårdsmosshumlan” på bland annat Holmöarna har inte resulterat i några fynd. Framtiden lär få utvisa om årets fynd utgjordes av vinddrivna exemplar ifrån Finland, en första nykolonisation av arten i Holmöarkipelagen, eller om det förekommer en tidigare okänd population även på den svenska sidan av Kvarken.



Figur 1. Två mosshumlor besökande kärleksört på Ängesön i juli 2020. Foto: Jean-Michel Roberge.